

DE NOORD-BRABANDER

Staan- en Letterkundig Dagblad.

ABONNEMENTS-PRIS

Voor de Stad 12.

Franko per post 14.

DISERE VERUM QUID VETAT?

HONORARIIS.

ADVERTENTIEN:

15 cents de regel

35 cents de regel

(Menschimande driemaal in de week: Dinsdag, Donderdag en Zaterdag.)

Eergisteren en gisteren heeft men door de gansche stad briefjes rondgedragen van den volgenden inhoud:

Wordt verzocht te stemmen voor de heeren

ARNOUT SUYS

EN

AUGUST VAN LANDSCHOT.

Met leedwezen hebben wij ontwaard dat er alzoo oneenigheid bestaat omtrent de personen, welke voor de vacaturen in het kies-collegie zullen benoemd worden. Te meer doet ons dit leed, daar wij overtuigd zijn, dat van eene andere zijde gretig van die oneenigheid gebruik zal gemaakt worden. Van vele zijden hebben wij goedkeuring ingetrokken over de door ons in ons vorig nummer voorgestelde kandidaten; deze goedkeuring zoo wel als onze innige overtuiging, moet ons doen volharden in hetgeen wij voorgesteld, en met, in ons oog gewichtige gronden hebben geregtvaardigd. De bovenstaande kandidaten kunnen onze goedkeuring niet verdienen. De eerste is 's rijks ambtenaar, en mist dus de noodzakelijken waarborg van onafhankelijkheid; wat de tweede voor het algemeen en bijzonder welzijn, vooral van de stad, immer gedaan heeft, is ons tot heden onbekend. Op nieuw dringen wij dus aan op de benoeming der twee door ons voorgestelde kandidaten: de heeren L. H. ROUPE van den Voort en jonkheer J. M. RIDDER DE VAN DER SCHEEREN, die in zich de twee groote vraagstukken, zoo belangrijk voor onze stad, vertegenwoordigen: SPOORWEG EN UITWATERING.

Nutteloos achten wij het nogmaals te herhalen, dat wij geen den minsten twijfel voeden omtrent het respectabel karakter der twee andere kandidaten, maar wij herhalen tevens, wat wij in ons vorig nummer zeiden, dat dit het niet is, wat in eene politieke handeling in aanmerking moet komen.

Bevat de toestand van Ierland, welke wij onlangs in algemeene trekken schetsten, niets betrijsks voor ons, en moeten onze beschouwingen over dat land zich bepalen bij onvruchtbare redereeringen? Neen, ook daar vinden wij rijke stof tot toepassing. Groote voorbeelden ter navolging. Het is verre dat wij den toestand van ons, Nederlandsche Catholijken, gelijk zouden willen stellen met dien der arme, verlatte Ieren; het zij verre van ons te be-

weren, dat wij even beklagenswaardig zijn, als dat ongetukkig, onderdrukt volk, dat getrouwd aan het voorvaderlijk geloof, zoo hekkhaftig de proef van dat geloof doorstaat. Doch waar is het niettemin dat wij, Catholijken en als dusdanig, vele grieven te betreuren hebben; niet minder waar is het, dat het niet van zekere partij in ons land afhangt, om onzen toestand met dien der Ieren gelijk te brengen, ons als *nietvolk* te beschouwen en te behandelen, ons te verlagen tot de lastdieren der aristocratische en dominocratische factie; niet minder waar is het, zeggen wij, dat die factie steeds stoutmoediger het hoofd opsteekt, een hooger toon aanslaat en meer openlijk voor hare bedoelingen uitkomt. Te vreezen is het, dat wanneer de Catholijken nog langer drialen, de handen in een te slaan en door eenparige en eensgezinde medewerking hunne regten te verdedigen en te handhaven, de tijd wellicht niet ver meer af is, dat zij, in plaats van herstel hunner gekrenkte regten, in plaats van den rang te bekomen, die hun, volgens de grondwet en de onvernemdhare regten, welke hun, als een aanzienlijk gedeelte van het geheel, toekomen, het onderspit zullen moeten delven en hun politiek aanzijn geheel verlorch zal gaan.

En wat wordt bij ons door de Catholijken gedaan, om dit onherstelbaar verlies te verhoeden? O! hoe treurig is de uitslag der vergelijking tusschen de onderdrukte, mishandelde Ieren en ons, wel niet onderdrukte, wel niet mishandelde, maar niettemin gekrenkte en niet onderdrukking en mishandeling bedreigde Catholijken! Ierland is, als een man opgestaan, heeft zich tot een vereenigd, om regt en vergoeding te erlangen. Een O'Connell en andere leden van het Parlement leiden en bezielen de groote associatie tot herstel der grieven; aartsbisschoppen en bisschoppen en andere geestelijke overheden vervallen den dubbelen plicht, door als herders voor het welzijn hunner schapen te ijveren en de volksvervoering binnen de palen der wettigheid en van den door de godsdienst bevolen eerbied aan de gestelde magten te houden; en tevens door als burgers mede te ijveren tot het bekomen eener vrijheid, welke idageraad schijnt angebroken te zijn, en tot het verbreken der banden eener slavernij, welke eene rijke, doch geldzuchtige, eene magtige en heerschzuchtige aristocratie met alle geweld wil in stand houden,

En bij ons! Ach! vrees en lastdield zetelen op den troon. Men kent de grieven, men betreurt ze, maar wat doet men om ze hersteld te zien? Men klaagt over het onderwijs, men erkent, dat het, zoo als diet op onze landscholen gegeven wordt, verderfelijc is voor de catholijke jeugd, men beweent de noodzakelijkheid, waarin men gebragt is, om catholijke kinderen te doen onderwijzen en opvoeden door protestantsche meesters, die niets nalaten, om hen, zoo door boeken als door gesprekken, zoo door woorden als door bevelen te protestantiseren, en wat doet men om vrijheid van onderwijs te erlangen? Men bekennt en betreurt het, dat catholijk zijn een onoverkomelijke hinderpaal is, om eenige aanzienlijke betrekking in den lande te vervullen, men ziet met deernis neder op de leemten, welke in al de hooge betrekkingen van den Staat, voor de catholijken bestaan; men erkent met verontwaardiging dat het protestantisme van die hooge betrekkingen een monopolie voor zich heeft gemaakt, en wat doet men, om die ongelijkheid te doen ophouden? Dagelijks hoort en leest men, hoe de Catholijken in hunne godsdienst, in hunne Kerk, in hunne priesters, in hunne gebruiken gehoond, gesmaad en gelasterd worden, en wat doet men, om zijne godsdienst, zijne Kerk, zijne priesters, zijne geloofsbegrippen tegen den dagelijks stouter wordenden laster te wraken?

Het schaamrood komt ons op de wangen, wanneer wij er aan denken. Terwijl eenige op het dons van vorstengunst insluimeren, verlaten anderen, door ik weet niet welke ijdele en kinderachtige vrees bevangen, of wellicht in ministerieele listen verward, de zaak der vrijheid, welke zij vroeger zoo schitterend verdedigden, om zich te scharen onder de voorstanders en verdedigers eener orde van zaken, tot welker behoud zij alleen belang hebben. Het volk zelf, de Catholijken, zonder stem, zonder leidsmannen, zonder voor sprekers en zonder verdedigers hunner belangen, gevoelen de hardheid van hun lot, gevoelen behoefte aan herstel van grieven, maar kunnen niet handelen, omdat zij een middenpunt missen, want om het rad hunner hewegingen zich ventelen moet.

En indien wij, Catholijken, geene regten hadden, dan zou het verlangen naar vrijheid van de Catholijken als een zucht naar veroring uitgekroon kunnen worden, of, indien wij nog die zucht niet zo zijn. En indien wij,

Catholijken, geene middelen, wettige middelen, aan de hand hadden, om het goed recht, dat wij bezitten te doen gelden en zegevieren, dan zouden wij ons het lot, dat wij ondergaan, moeten getroosten, en niet aduld en lijdzaamheid betonen. Doch van beide zijden heft de schuld voor ons over, Wij, Catholijken, hebben regten, wij hebben de middelen aan de hand, om die te doen gelden. Hierover nader.

MALIE.

ROME 22 augustus. Te Rome, in de Kerkelijke Staten en door gansch Italië wordt over niets gesproken, dan over Pius IX en de verwachtingen, welke men van hem koestert. Zijn naam alleen, bezit als eene tooverkracht. Onlangs waren twee *trasteverini* in twist geraakt en zouden elkander aangevallen hebben, met het mes in de hand. Een voorbijganger bemerkte zulks en zegt: Hoe kunt gij wel anders het hart des Pausen bedroeven. Hij heeft vergiffenis geschonken aan oproerlingen en zij hebben elkander geene kleinigheden vergeven, komt omhelst elkander en *Viva Pio Nono*. — Hij heeft gelijk, zeiden de twistenden en boden elkander de hand.

Geene welsprekende rede heeft ooit zoveel uitwerking gehad als de amnestie. De dag, watshat ook van St. Pietershanden bevonden zich 60 vrijgelatenen, die uit het kasteel Santo-Angelo en de vestingen Civita-Veschia en Civita-Castellana gekomen waren, te Rome. Zij wilden aan de godsdienst en aan den H. Vader, wien zij hunne vrijheid te danken hadden, een roerend bewijs geven hunner trouw en van hunnen terugkeer tot christelijke gevoelens. Na gebiedt te hebben, naderden zij tot de H. Tafel en vereerden daarna de boeien van den Paus. De goede religieuzen, die de Kerk van St. Pietershanden bedienen, hebben hun eene rijke collatie aangeboden na de mis van dankzegging. De Paus is hier de groote prediker, en men moet zien hoe hij allerwege toegejaicht wordt. Op den feestdag van Maria Hemelvaart, waren al de straten van het Oufinaal tot aan de kerk van de H. Maria de Meerdere, waarheen de H. Vader zich begaf, met damast bespannen, als op de dagen van groote processies. Eene groote menigte volks begeleidde al juichend den Paus. Deze nitboezemingen des volks hebben ten doel om hem te doen zien, hoezeer hij bemind wordt en tevens aan allen te doen gevoelen, hoe groot de kracht is die hem ondersteunt en beschermt.

Li. Dinsdag heeft Z. H. weder openbare audientie verleend. Ziehier welke orde daarbij voorgeschreven is. Men laat zich voornit inschrijven en de toegelatenen komen bijeen in eene groote zaal, van waar zij vijf aan vijf in de audientiezaal worden binnengeleid. Deze is zeer ruim. De H. Vader bevindt zich aan het einde derzelve. De vijf toegelatenen personen blijven aan den ingang staan. De laatste heert geleidt ze een voor een tot den Paus, waarna hij zich verwijert, zoodat niemand hooren kan, wat er gesproken wordt.

Rome bereidt tegen den 8 september, het feest der geboorte van Maria, feestelijkheden welke alles zullen overstreften, wat tot heden gedaan is. De Paus zal zich, volgens het gebruik, naar de Kerk van de *St. Maria del Popolo*, begeven. De gilden der *St. Maria del Popolo* hebben zamengewerkt om een prachtigen eereboog op te rigten voor aan het plein del Popolo, bij het miltende der straat *Corso*. Men werkt er reeds aan en er wordt verzekerd dat dezelve 20,000 fr. zal kosten. De Paus had den wenschen, dat de armen, die de armen zou gegeven worden, maar niets heeft het antwoord, dat de armen er niets bij zouden lijden.

Naar men verneemt van doorzants wel onder- rige personen, zou de dag van het *possesso* bepaald zijn op den 8 november, daags voor het feest der Kerkwijding van St. Jan-van-Lateranen. Aan eene andere tijd, dien wij nog niet weten, zou de feestdag is onzeker, wegens de verandering van de Pius IX is waarschijnlijk de engel des vredes, door God afgezonden om de lessen van het Evangelie in oefening te brengen. Het is onmogelijk de vreugd en de vervoering te beschrijven, zelfs zich te verbeelden, welke alle harten hebben beheerst door de troonsbestijging van Joannes-Maria-Mastai. Zijn decreet (*proprio motu*) van amnestie voor de staatkundige veroordeelden en beschuldigten heeft tot ongehoorde vreugdebedrijven aanleiding gegeven. Nooit heeft men voor eenig souverein zulke feesten gezien als te Rome, Bologna, in Romagna, de Marken, in een woord in al de pausselijke staten hebben plaats gehad.

Er ligt op het bureau van Pius IX een plan, dat eerstdaags bekend zal worden, en geheel Europa zal verbazen. — Men zal zich herinneren dat vele aanvragen en ontwerpen betrekkelijk de daarstelling van ijzerbanen in de Pausselijke Staten Pius IX aangeboden werden, reeds in de eerste dagen zijner regering. Z. H. haastte zich eene commissie te benoemen, belast met het onderzoek der gezegde ontwerpen onder het oogpunt van het algemeen nut en de bijzondere belangen. Deze commissie bestond uit de aanzienlijkste leden der roomsche prelatuur. Mgr. Roberti, auditeur-generaal der apostolische Kamer; Mgr. Marini, gouverneur van Rome; Mgr. Antonelli, thesaurier-generaal en Mgr. Grassinelli, deken der geestelijken van de Kamer, welke tevens met het secretariaat belast was. Z. H. denkt aan deze commissie nog eenige leden uit den lekenstand toe te voegen, die door den verheven rang van hun geslacht en door bijzondere bekwaamheden, nuttig kunnen medewerken aan het onderzoek dier belangrijke vraagstukken. Z. H. heeft reeds daartoe gekozen den hertog van Rignano, een der verlichtste mannen van den roomschen adel.

AMERIKA.

De vereeniging te gaan heeft het Amerikaansch congres het grondgebied van Iowa en dat van Wisconsin tot den rang van Staten toegelaten. De Amerikaansche Unie bestaat thans dus uit dertig Staten.

RUSLAND.

Keizer Nicolaas heeft zijne goedkeuring gegeven aan een advies van den Staatsraad van het keizerrijk, krachtens hetwelk de tot gevangenisstraf in eene poolische vesting veroordeelden hunne straf wettig veranderd zien in dwangarbeid in Siberie, waar de helft van den tijd waartoe zij voor de eerste straf veroordeeld waren. Doch na verloop van dien tijd zullen de veroordeelden verplicht zijn zich als kolonisten in Siberie te vestigen, en voor altijd de hoop moeten laten varen van in hun vaderland terug te keeren. Zondertinge verachting van straf.

DENEMARKE.

De plaatsvervangers der leden van de Stenden van Sleeswijk niet in genoegzaam getal opgekomen zijnde om te kunnen delibereren, zoo heeft de koning van Denemarken, bij een bevel, gedagteekend uit Wijk, de vergadering der Provinciale Stenden van Holstein ontbonden en is door den voorzitter, na voorlezing van gemeld besluit, de zitting der genoemde Stenden gesloten verklaard.

DUITSCHLAND.

BERLIN 29 augustus. De algemeene evangelische synode is heden uiteengegaan, na sedert den 21 juni 50 zittingen te hebben aan het onderzoek der vraagstukken, welke haar voorgesteld waren. Van de 35 rapporten, die door de verschillende commissien afgewerkt zijn, werden slechts 7 door de algemeene synode behandeld, als: 1° over

de heiligheld van den eed. 2° over de middelen om de taak der predikanten en opperintendanten te vergemakkelijken in hunne administratieve werkzaamheden; 3° over de voorbereiding tot de kerkelijke loodbaan; 4° over het samenstaaf der geestelijken en het pensioen van afreding; 5° over de verhoudingen aangaande de bekenaren de godsdienst tegenover de symbolische boeken, en over de zuiverheid en eenheid der leer. 6° over de vereeniging. 7° over de ontwikkeling der kerkelijke constitutie in de zes oostelijke gewesten des rijks. Deze drie laatste punten alleen hebben 36 zittingen vervuld. Daar de synode de afhandeling daarvan in algemeene vergadering wilde doen plaats hebben, is het haar niet mogelijk geweest om de rapporten, welke over de andere vraagstukken reeds ter tafel gebragt waren, af te werken. Overigens zullen de processen verbaal en de rapporten, waarover door de synode beraadslaagd is, spoedig openbaar gemaakt worden. De vergadering zal in het volgend jaar op nieuw door den Koning opgeroepen worden.

ZWITSZERLAND.

Den 23 augustus, zijn groote verwoestingen aangerigt door stortregens en overstromingen der rivieren in de cantons Uri, Lucern, Bern, Schwytz, Glaris, Graauwlander, St. Gallen, Thurgau en Zurich.

ENGLAND.

LONDEN 31 augustus. Li. zaterdag heeft de koningin een landelijk feest gegeven aan de pachters, landbouwers en arbeiders van het koninklijk domein van Osborn-House. 270 genoodigden namen plaats aan eene rijke tafel, welke onder eene groote tent aangerigt was. Dit feestmaal hadden onderscheidene vorstekelijken plaats, waarbij de koningin met prins Albert tegenwoordig waren en zich bijzonder schenen te vermaken.

Woensdag 19 augustus heeft Mgr. Wiseman te Hanley, in Worcestershire, eene prachtige kerk ingewijd onder de aanroeping van de Heilige Maagd en van den Heiligen Alphonsus. De kerk heeft deze kerk een grootmoedigheid van den heer John Vincent Gandolfi esq., die dezelve op zijne kosten heeft laten bouwen naar de teekeningen van den heer Ch. Hansom. Na de gebruikelijke plegtigheden heeft de heer T. C. Hornyard, esq. oom van den eerbiedigen stichter dier kerk, een groot feestmaal gegeven aan een aantal personen, waaraan de heer Vincent van de *Tablet* de volgende naamlijst mededeelt; onder dezelve merkt men den naam van pater Deschamps en vele andere Redemptoristen. Het klooster dat nabij de kerk gelegen is, wordt door religieusen van die orde bewoond.

De kolonel Walter Thornbton, in dienst der West-Indische compagnie, is te Londen gearriveerd, beschuldigd van valsche banknoten in omloop te hebben gebragt. Na een verhoor, in een openbare garde opgesloten, heeft hij zich aldaar om zijn zakdoek opgehangen.

De hervormer Czarsky, die men sedert eenige dagen te Londen bevindt om den faktel zijner leer te ontdeken, is te Londen in vele vruchteloze pogingen in geslaagd om de afwijking van de dogmen te veranderen. Den 28 was een vergadering, bestaande uit eenige predikanten der dissentie, en een tamelijk groot getal nieuwsgierigen, waaronder vele dames in de zaal van Hanover-Square opgekomen, om den apostel der nieuwe secte te hooren. Czarsky heeft aan zijne hoorders de gesondheids van zijn schisma verhaald en daar hij de heilige taal niet kent, heeft hij in het Duitsch gesproken. Dr. Heron, een der heiligen-likanten, bekende jood, heeft zijne rede zijnszins voor zinszins in het engelsch vertaald voorgedragen. De hervormer heeft, waarschijnlijk om zijne hoorders te vleijen, middel gevonden om te betoogen dat het geloof zijner secte veel overeenkomst heeft met

